

La plaça major de Tortosa

La plaça de l'ajuntament està buida. Des del dimarts dia 17 de gener està tancada al trànsit de vehicles. El govern municipal ha avançat una mesura que estava prevista per a l'any vinent aprofitant que el darrer mes i mig ja havia estat vetada als cotxes a causa de la instal·lació de la pista de gel. De moment, la imatge és de desolació també per als vianants, teòrics beneficiaris de la mesura. Veurem.

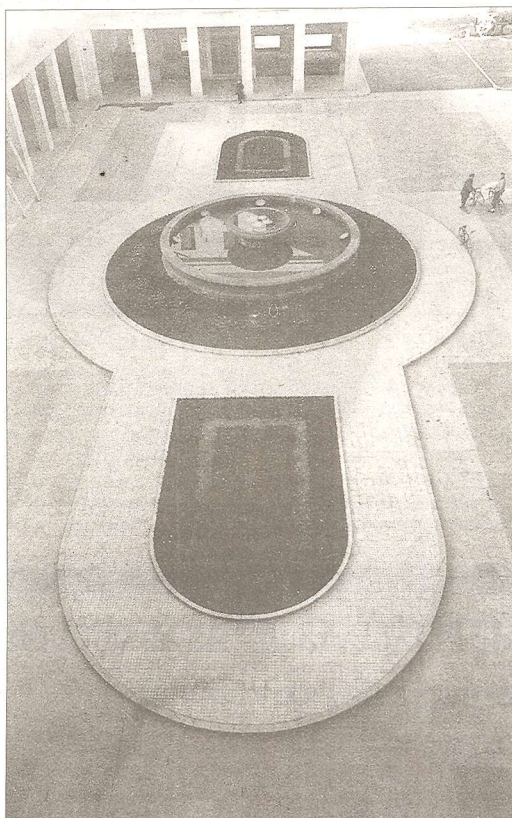
Josep Bayerri Raga,
Periodista

Moltes ciutats catalanes tenen una plaça major com a centre vertebrador de la població i de la seua vida econòmica, social i política. En molts casos, fins fa només un segle, la plaça major feia la funció de mercat a cel obert: "anar a plaça", avui expressió equivalent a anar al mercat i abans de comprar o vendre a la plaça del poble, que era el mercadal. La major part de capitals catalanes té una plaça major sempre amb l'ajuntament (la casa de la vila) com a edifici més significatiu. Tarragona, la plaça de la Font; i Reus, la plaça del Mercadal, igual que a Vic, que molts consideren la plaça major de Catalunya. A Girona, la plaça del Vi; a Manresa, la plaça Gran; a Lleida, la plaça de la Paeria, i la llista es faria centenària, sense oblidar la plaça de Sant Jaume de Barcelona.

Tortosa no tenia el seu equivalent: una plaça de l'ajuntament. Des de l'edat mitjana, la casa del Consell, estava vora la cruïlla -també anomenada els quatre cantons- on confluen el carrer de la Ciutat i la seua continuació, el carrer de la Croera, amb el palau episcopal i la catedral, amb el carrer de les Taules Vèlles cap a la placeta de l'Olivera i el carrer de la Presó, que era l'accés a la ciutat des del pont de barques. Vora l'embocadura del pont estaven la casa de la Generalitat i el carrer dels Canvis, on va tindre la seua llar el metge Jaume Ferran. Per aquest motiu i potser perquè el nom de carrer de la presó semblava poc atractiu, es va canviar el nom pel de carrer del Doctor Ferran.

L'edifici de l'ajuntament estava en molt mal estat i va acabar en ruïnes i sent enderrocat. Se'n va salvar només el brocal del pou, que avui és al mig del claustre de la catedral. El 1915, la casa consistorial fou traslladada a l'edifici de l'antic hospital de la Santa Creu, vora el Rastre, on avui estan

La urbanització de la plaça de l'ajuntament va anar a càrrec de Regiones Devastadas entre el 1954 i el 1956, amb una inversió de 664.857 pessetes.

els jutjats. Mentre, al lloc del vell ajuntament, que va romandre gairebé mig segle solar obert, es va bastir la casa de la cultura el 1962 aprofitant la façana del palau Oli-

tir del 1869, plaça de la Constitució -la del 1812 s'entén, no això d'ara-, però fou molt malmesa el 1909 en enderrocar-se'n la part de ponent per habilitar les ram-

Les autoritats d'aleshores volien crear un centre administratiu on situar, també, Correus, Telègrafs, Telefònica, els jutjats i la comissaria de policia

ver de Boteller, seu de l'antic Ateu de Tortosa, a la vora del riu. Tortosa tenia una gran plaça porxada que feia el paper de plaça major -popularment era anomenada plaça de les Cols i a par-

pes d'accés al pont de l'Estat. En ganxada a ella hi havia la plaça de la Font, avui plaça d'Agustí Querol. Tant una com l'altra subsistien en part actualment amb porxos que van des de l'avinguda de

la Generalitat fins al pont de la Pedra. La ciutat, però, aspirava a tindre una gran plaça que esdevingués el nou centre de la ciutat. Van haver-ne dos intents: el 1863 en urbanitzar-se la plaça del Rastre (al principi, plaça de Tetuan i avui de Mossèn Sol) i el 1885, la plaça d'Alfonso XII, al mig de l'exemple. L'ajuntament, però, continuava allunyat del centre urbà.

L'actual plaça de l'ajuntament és el resultat de la urbanització de l'antic barri dels Pescadors, molt afectat pels efectes del front de guerra el 1938. Les autoritats d'aleshores volien crear un centre administratiu on situar-hi, també, Correus, Telègrafs, Telefònica, els jutjats i la comissaria de policia. En principi, el perímetre d'actuació

havia d'aplegar tota la façana del mercat des de l'actual carrer del Dr. Vilàs fins al carrer de Sant Pere, encarant la porta de l'ajuntament amb la del mercat i deixant un espai obert entre un i l'altre. Finalment, va quedar l'emplastre que avui tenim amb un ajuntament sense cap qualitat arquitectònica (Eduardo Torralles, 1952) que, malauradament, ha quedat com a icona de la ciutat; un edifici d'habitatges en u que no es va arribar a acabar (les façanes no estan pintades ni estucades) i una gran font que vol ser monumental, però que està del tot fora d'escala. Fou batejada com a plaça d'Espanya, tal com tocava en plena dictadura nacionalista a meitat dels anys 50. ■